

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB, ILICA BROJ 31 III. KAT. PRETPLATA: GODIŠNJE K 32.—, POLUGOD. K 16.—, ČETVRTGOD.
 RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. K 8.— POJEDINI BR. 1 K. IZLAZI TRI PUT MJESEČNO.

Riječi omladini.

Omladinci, želim vam najdragocjenije: pun osjećaj mladosti!

Što vas je okupilo na zajedničko vijećanje? Zar nije to bila bolno-silna čežnja, da svoje riječi i riječi, koje vam daju, iskupite činom? Zar nije bila bol, koja potresa dubinama duše i vapi za izbavljenjem iz raskidanosti u jednovost, iz relativnosti u apsolutnost, iz uvjetnosti u bezuvjetnost? Zar nije prasilna snaga proljetnoga bivanja u vama, koja budi iz zimnoga skrućenoga mira sjemenje drevnih koljena u svetome bolnome radjanju? Zar vam nije, kao da vam se rastvara duša, da uhvati sunčane zrake medju svoje latice i da vam dašak novog radjanja raspe pelud u nju?

Koliko li ste obećanje nama, omladinci! Koliko je obećanje u Vama! Koliko li mora da je svijest odgovornosti u vama, kad znate: Naš mladi život stoji do mladih života! Do mladih fizičkih sila jednako kao i do mladih duša, koje ljubomorno čuvaju svoju mladost; do muskula mladih jednako kao i do mladih krila.

A vi, omladinci, osjećate, da su u vama tek obećanja i uzbudjeni ste krećući na put, koji vodi do ispunjenja. Vi mislite: samo o tome, kako dugo i kako daleko taj put vodi ravno u pravcu kompasa vaših duša, zavisi, kako daleko će ići s vama vaša mladost. Vi drhćete od pomisli na kompromise; svet je to drhtaj duše: u njemu je strahopočitanje pred veličanstvom mladosti duše, o kojoj zavisi mladost duše vašega naroda; u njemu je strah pred najvećim gubitkom, koji vas može zadesiti.

Postaviste dobne granice omladinstvu rekavši: dovre seže mladost. A ja evo vjerujem, braćo, u vas, i zato ne vjerujem vašoj dobroj granici. Ovu vam je dobnu granicu diktovalo nepovjerenje u starije. Ja to nepovjerenje uzimam zalogom, da vjerujete u se, u svoja obećanja, u svoj ravni put. Život će vam jedared i onako staviti na put grebene, koje ćete morati obilaziti pa skrenuti s ravna puta; ali vi ćete po svome kompasu da se vratite na svoj put. Ja vjerujem u vas, jer vjerujem, da vjerujete u svoju vjeru!

I dadoste sebi programe. A ja bih volio, da ste sebi dali ciljeve i puteve. Ali kad izbliza gledam vaše programe, vidim, da to i nije drugo nego traženje cilja i puta. Je li to zato, omladinci, jer vas gledam očima ljubavi, koja me s vama veže i koja možda — to je moja nada i moja bojazan — ne će dati, da i ja vidim odjednom dobnu granicu izmedju starih i mladih? Ili je zato, jer više no u vaše programe vjerujem u mladost vaših duša i mladost vaše volje? Ili je jedno i drugo zajedno?

Gdje je volja, tu je i put . . .

*

Najprije ste osjećali, onda ste i spoznali, da ste drukčiji i drukčiji morate da budete od omladinaca drugih naroda. Znate, da su psihički i fizički uslovi naše narodnosti drukčiji no u drugih narodnosti. Vi težite za teritorijem, od kojega ćete duševno ozdraviti. Vi treba da se borite zato, da se sitna ironija, kojom vas susreće današnji svijet, osjećajući se u svojoj preuzetnosti boljim od vašega naroda, obrati u poštivanje sutrašnjega svijeta. Vaša duša vuče lozu iz orijenta i teži za orijentskom svojom domajom. Vi ćete podsjetiti svijet, da je orijent dao svijetu vaše velike obrazivoce duha i duša: proroke, psalme, Hioba; vašu bujnu i strasnu ljepotu srca: Šir-Haširim; vašu etiku, vašu socijalnu pravednost, za koju se svijet bori u strašnome krvarenju tjelesa i duša, da dospije na koncu konaca na metu, koja je nama bila početkom i koja će nam biti novim početkom. Do vas stoji, da umukne ironija pred našim orijentalstvom. Po vama, po pomladjenoj starosti našega naroda, koji je prošao i svojim mukama iskupio svu sramotu, sve varvarstvo Evrope, moglo bi jednom doći novo izbavljenje okcidenta po orijentu: izbavljenje višega znanja i više civilizacije višom etikom.

A u prvome redu, vi hoćete da živite svojim životom. Odvratnost od parazitstva navraća korijenje vaših duša u rođeno tlo. To korijenje seže tisuće godina unatrag; ono će zasegnuti i iz galuta u Palestinu. Ukorijenivši se u zemlju, koja će radom opet biti vaša, stvorit će iz vas ono, za čim težite: harmonijskoga židovskoga čovjeka.

*

I da vam se sve to ispuni, omladinci; želim vam najdragocjenije: pun osjećaj vaše mladosti!

Dr. Aleksandar Licht.

Kolonizacija Palestine u sadašnjosti i budućnosti.

Najvažnije pitanje, kojim se sada mora baviti cijionistička svjetska organizacija je organizovanje velike kolonizacije u Palestini. Biće zadaća budućeg svjetskog kongresa sviju Jevreja u Palestini, koji će po svoj prilici biti sazvan u proljeću god 1920., da stvori konstituantu i vladu nove države, da izradi plan velike sistematske kolonizacije, napokon da se obrati na Jevreje čitavog svijeta za narodni zajam, koji će biti prvi najnužniji kapital za kolonizatorske predradnje. Pitanje kolonizacije kao mjerilo budućeg rada sadržava u sebi pitanja prometa, radnika i kredita.

Već kod ovih prvih misli o budućnosti Palestine vidi se, kako je nužno poznavanje Palestine. Ta činjenica mora potaknuti naše mlade ljude, da se odluče za studij agronomije, geologije i arheologije. Što do sada znamo o Palestini, nepotpuno je i treba s velikom oprežnošću o tome razmišljati. Izvještaji Ike i cijionističkog palestinskog ureda bave se većinom samo jevrejskim kolonijama, dok njemački i engleski putopisci ističu jednostrano gotovo isključivo ekonomsku stranu čitavog problema. Potrebno je dakle za jevrejsko kolonizovanje Palestine svestrano kulturno poznavanje palestinskog tla, njegove produktivne snage, njegove mogućnosti prehranjivanja i njegovih klimatskih prilika za razvoj života ljudi, biljaka i životinja.

Najprimitivnija su pitanja: broj stanovnika, koji može živjeti u Palestini, približna svota troškova, načini i tipovi naseljavanja, izbor ljudskog materijala i principi kolonizacije. Preduvjeti, koji se sami po sebi razumiju (i koji su u svjet. mirovnom spisu zagarantovani), su slobodno useljivanje, neograničeno pravo kolonizovanja i nacionalna autonomija u novoj Palestini.

Pošto su pravni preduvjeti tako reći već fait accompli, promotrimo redom spomenuta pitanja gospodarstveno-industrijalne kolonizacije (kulturnom kolonizaci-

jom Palestine u užem smislu baviće se zadnji članak ovoga ciklusa).

Danas je gotovo suvišno pitanje, da li su Jevreji uopće sposobni za poljodjelski rad. Istraživanja zadnjih godina u dijaspori dokazaše, da su se i pored najvećeg političkog i ekonomskog pritiska Jevreji u mnogim zemljama bavili poljodjelstvom; tako u južnoj Rusiji, u Poljskoj, Galiciji, Rumuniji, Kanadi, Argentini i sjevernoj Americi, svakako u malom broju. U Palestini samoj pokazase pioniri zadnjih decenija istu sposobnost. Danas imade u Palestini (po izvještajima učenjaka Davisa, Trietscha) četrdeset i pet jevrejskih kolonija, koje zajedno obrađuju 50.000 ha zemlje. Ima sela sa 3000, a u svemu 12.000 jevrejskih seljaka.

Nadalje je poznata predrasuda, da je Palestina neprikladna za naseljavanje jevrejskih masa, jer da je zemlja mala za mnoge ljude, da je pusta i nezdrava, pa da ne može prehraniti više od nekoliko hiljada ljudi. Nejevrejski svjetski statističar i ekonom Ballod bavio se podrobno tim pitanjima; on je valjanim i neoborivim brojkama dokazao, da Palestina može prehraniti šest milijuna stanovnika, da se modernim tehničkim sredstvima može najmanje $\frac{1}{4}$ čitavog zemljišta (830.000 ha) učiniti plodnim, da se ostali dio može upotrebiti kao pašnjak; peradi povrće, voće mogli bi kolonisti gojiti kao sporedne grane gospodarstva. S Ballodom se u jezgri slažu poznavaoци Palestine Davis, Trietsch i Curt Nawratzki, i ako ga u mnogome ispravljaju i nadopunjuju. U glavnom dokazuju svi, da je Palestina zemlja, koja može prehraniti milijune stanovnika, da ima u samoj zemlji produktivnih mogućnosti, da ostale potrebe može sebi nabaviti izmjenom za svoje suvišne produkte, napokon da je usljed svoga geološkog karaktera i različitih klimatskih prilika prikladna za gojenje svakovrsnih kulturnih biljaka.

Zatim postoji bojazan kod neupućenih, da će se u Palestini razviti osobito industrija, a industrijska produkcija da će stvoriti na novo ugnjetavan industrijski proletarijat. Ta je bojazan potpuno bezrazložna. Već po svojoj geografiji je Palestina gotovo isključivo agrarna zemlja. U nizinama Judeje je tlo zgodno osobito za poljodjelstvo; na brdinama ima pašnjaka i uspjeva govedarstvo; sve kulturne biljke, koje ne trebaju vlažnog tla (kao što su vinova loza, maslina, badem) sade se s uspjehom; biljke sredozemnog područja (limuni, narandže, smokve) uspijevaju izvrsno; duboka nizina Jordana sa svojom tropskom klimom najbolje je tlo za banane, datulje, indigo, šećernu trstiku, lan itd. — Osim toga su najznatniji agronomi i ekonomi uvjereni, da je ratarstvo korijen i stablo drveta, dok su industrija, trgovina i promet samo njegove grane. Gradski stanovnici mogu živjeti jedino od suviška hrane, što je seljak donosi na trg: građanski i čitav izvanseoski život zavisi o suvišnim zemaljskim plodovima. Osobito vrijedi to za narod, koji na novo sebi stvara državu. Ovakav narod treba ponajprije seljake, prema tome se u takovoj državi, koja se stvara, ne mogu razviti tip industrijalnog europskog, američkog (bolje reći kapitalističkog) fabrikanta i industrijskog proletarijata. Kod stvaranja Palestine, kako s razloga ekonomije, tako i sa

etičkog stanovišta narodne kulture, vrijedi zakon, da je tim viša materijalna i duševna kultura, što je agrarni temelj jači, što je seljački stalež zdraviji. Radi toga zamišljaju sebi naši najbolji ljudi Palestinu manje industrijskom zemljom. Eksportna industrija će biti malo razvijena, a i cva će biti zadrugarski organizovana, pa ne će moći pojedinci kapitalističkim izrabljivanjem odrediti smjer i cijene prometa i trgovine. Naprotiv će se najveći dio tvorevina potrošiti u samoj zemlji tako, da će Palestina sve manje biti zavisna o hirovima i klimatskim nesigurnostima svjetske burze, a valuta državnog novca ne će neprestano balansirati i u nestalnosti svojoj stvarati ekonomske i socijalne krize. — Dobar poznavalac Palestine Curt Nawratzki priča o svojim iskustvima u Palestini za vrijeme rata i tvrdi, da moraju u novoj zemlji nastati ratarske kolonije, koje se mogu sasvim samostalno uzdržati, dakle takve, koje nijesu zavisne od importa, koje se mogu same opskrbiti, a ujedno od svoga suviška dati gradovima. Tako su kolonije u Judeji najjače osjetile rat, jer su to naselja s plantažama, pa prema tome u pogledu živežnih namirnica ovisne od uvoza; Galileja je naprotiv zemlja poljodjelstva, vrtlarstva i govedarstva, pa njezine kolonije mogoše prebroditi svaku krizu. — Ali kako je već jednom rečeno: industrijalizam, kojega smo užasne posljedice doživjeli za rata, ne smije se u Palestini razviti ni iz narodno-kulturnih razloga. Namjera je modernog jevrejskog pokreta, da uzdrži po plemenu, religiji, kulturi i osjećanju jedinstveno jevrejstvo, i da se cjelokupni jevrejski narod naseljivanjem vlastite zemlje nesmetano i svestrano razvije. — Jasno je, da samo čisto jevrejstvo može udariti temelj budućoj jevrejskoj državi; istom jevrejstvu je temelj zdrav seljački stalež; prema tome nema jevrejske Palestine bez jevrejskih seljaka.

Preostaje još, da se pobije ukorijenjena predrasuda, da je kapitalizacija kolonizacija Palestine veoma velik, pa da ga cionistička organizacija ne će moći stvoriti. Ni to ne stoji. Danas je cionistička organizacija pred čitavim svijetom (znači od finansijskih i diplomatskih ličnosti svih civilizovanih država) priznata juridičkom i moralnom zastupnicom prave jezgre jevrejskog naroda. Cionistički vođe priznati su (do konstituante) provizornom vladom buduće države; ta vlada posjeduje već sada veliki finansijski kredit, koji će porasti, kad organizovan jevrejski narod bude sam izabrao svoje zastupnike i kada velike mase jevrejske svojim radom stvore kreditnu bazu. Ima osim toga i konkretnog imetka u palestinskom fondu: jevrejske kolonije u Palestini, tlo narodnog fonda stvaraju sigurno jamstvo; dohoci narodnog fonda iznašali su g. 1918. nekih 3 milijuna franaka. Jevrejska kolonijalna banka je znatno povisila svoju temeljnu glavnicu, jer je gotovo čitavu trgovinu za vrijeme rata imala u svojim rukama. (To ne znači, da je ta banka za vrijeme rata gulila narod, nego je njezin promet bio velik, jer je engleska vlada ovoj banci isključivo povjerila čitav posao opskrbe zemlje. Prema tome je jevrejska banka još za vrijeme rata uživala ugled jedne državne jevrejske banke, pa je mo-

gla izdati papirni novac, koji je u čitavoj Palestini bio primljen, jer je imao sigurno pokriće). — Kako Curt Nawratzki računa, trebaće u prvo vrijeme za naseljavanje od 300.000 porodica ($1\frac{1}{2}$ milij. ljudi) nekih 2 milijarda franaka. Jakob Oettinger i D. Trietsch drže, da treba još manje. Kako već bilo, glavno je, da ta svota nije tako ogromna, a da je ne bi mogli stvoriti: uzeće nova uprava novac od novčanih zavoda i privatnih ljudi u zajam, ili će se buduću palestinski kongres obratiti na čitav jevrejski narod i raspisati narodni zajam, kojemu će dividenda biti osigurana.

Poslije ovog dugog (sigurno ne suvišnog) uvoda prelazim na glavno i temeljno pitanje palestinske kolonizacije u sadašnjosti i budućnosti: način i metode kolonizovanja.

Istorija ljudskog zajedničkog života pokazuje različite vrste ljudskih naselja na zemlji: bilo je, pa je odrasla omladina ostavljala stara obitavališta, jer je nestalo prostora, hrane i žena, pa je silom osvajala druga mjesta i stvarala novo naselje; često je više poznatih porodica stvorilo sebi novo selo; dogadalo se, pa su zanatlije i obrtnici naselili jedno mjesto, jer je bilo zgodno za promet; bilo je i industrijskih naselja. Različiti su razlozi i momenti, koji potiču ljude na zajedničku životnu zajednicu i naseljavanje zemljišnih predjela: vežu se ljudi po srodnosti težnje, po krvi, pozivu, materijalnom interesu, po narodnoj, kulturnoj blizini. — Promotrimo dvije značajne vrste zajedničkog ljudskog života: staru jugoslavensku zadrugu i ruski »mir«. Jugoslavenska zadruga temeljila se na porodičnoj krvnoj vezi. U jednoj zadrugi živjele su tri, rijetko četiri generacije istog krvnog koljena, tako da je bilo u velikoj porodici do sedamdesetero čeljadi. Starješina, domaćin (najstariji član u kući) i domaćica, imali su neograničenu despotsku vlast u kući poput pater familias u Rimljanima i oca u patrijarhalnoj jevrejskoj porodici. Patrijarhalizam jugoslavenske zadruge je potpuno onemogućio slobodan razvoj zadrugara. Ekonomski se zadruga rentirala, ali je njen kulturni nivo bio nizak, ako se već oni običaji i navike, pjesme i društvenost, zapovijedanje i pokoravanje ne nazovu kulturom. Zadruga nije mogla uzdržati udara modernog doba radi svoje primitivnosti i napetosti; čim se pojedina zadrugarima pružila mogućnost, da se slobode zadrugarskih spona, otišli su u gradove i tvornice, jer nijesu svom svojom voljom i snagom bili vezani uz zadrugu. — Ruski »mir« je tip polukomunističke općine i bazira na jednakosti: čitav posjed pripada općini, a svaka duša u selu ima pravo na jednak komad zemljišta. Poslije nekoliko godina poduzima se novo dijeljenje zemljišta; to se uvijek ponavlja. Takva metoda neracijskih komadanja jednog zemljišnog kompleksa, pa onda nezatna ljubav seljaka prema zemljištu, koje mu se poslije napora možda opet oduzme, dovelo je do onog jasnog stanja agrarnog pitanja u Rusiji, koje svaka ruska stranka radi boljeg uspjeha uzima kao temeljno pitanje svoga programa. — Ovi i slični primjeri u istomj dokazuju, da je komunistički posjed neprikladan način naselja, da su krvne i srdačne veze nedovoljne za siguran razvoj naselja.

Krivo bi sada bilo iz toga zaključiti, da je najbolji način naselja, ako je veliki posjed u rukama pojedinih veleposjednika, mjesto da je u vlasništvu jedne velike porodice ili čak jedne čitave općine. Veliko vlasništvo u rukama privatnih zemljoposjednika okupita velike zemljišne komplekse; ove ne može posjednik sam obrađivati. Ne preostaje drugo, nego prodavati zemlju drugome, špekulirati njom i time povisiti jednako cijenu zemlje (dakle i cijene zemljišnih produkata); ili davati zemlju u zakup, pa time stvarati hipotekarstvo, izrabljivanje zemljišta sa strane zakupnika; ili će napokon sam posjednik nabaviti sebi najamnike i nadničare, kojima će zakonom zaštićen oduzeti najveći dio zarade i tako udariti temelj kapitalizmu. Kapitalizam veleposjeda, koji stvara malu klasu seoskog proletarijata bez posjeda, je kulturno, moralno i ekonomski gori od industrijskog kapitalizma.

Preostaje još, da promotrimo, da li je možda malen posjed u rukama pojedinih zemljoradnika jedini način stvaranja naselja. Mali posjed ima sigurno svojih dobrih strana: ljubav seljaka prema svojoj grudi, samostalnost; ali je u isto vrijeme i vrlo neprikladan, jer on podupire egoistički »ekonomski apetit« ljudske naravi i težnju čovjeka, da se na štetu svoga susjeda raširi, te što više ima, to više hoće. Osim toga je zemlja opet prepuštena samovolji pojedinaca i špekulaciji posredovanja. Samo se po sebi razumije, da se često mali posjed ekonomski ne rentira.

Sve su to (opseg zemljišta, pravo posjeda, podjelba tla, uživanje plodova, pravo nasljedstva, kupovanje i prodavanje, zadrugarska misao i mnoga druga pitanja) jevrejski ekonomski imali pred očima, kad su rješavali pitanje načina i metode kolonizovanja Palestine. Pa se gotovo svi (Franz Oppenheimer, J. Oettinger, D. Trietsch, A. Ruppin, C. Nawratzky, Kaplansky, Böhm i dr.) slažu u tome, da je najprikladnija forma naselja za Palestinu poprečno srednji zadrugarski posjed. (Mnogogred budi rečeno, da se moderno kolonizovanje s tim stanovištem potpuno slaže; tako bazira na ovom principu moderno naseljavanje u Njemačkoj, Engleskoj, Kanadi, Argentini, Braziliji, Škandinavskoj itd.) Svakako se ne može za čitavu Palestinu dogmatski stvoriti jedan jedini tip, nego će biti čitava skala kolonizatornih tipova; tip naselja ovisi o karakteru zemljišta samog, zatim o naravi kolonista. Brdanski krajevi zahtijevaju sigurno više mali posjed i intenzivnu produkciju, dolina više veći posjed i ekstenzivno obrađivanje. Način i metoda nijesu najteža pitanja palestinske kolonizacije, nego su od veće važnosti principi kolonizacije.

Medu principijelna pitanja spada i pitanje izbora ljudskog materijala. Suvišno je i govoriti o tome, da stvaranje nove Palestine ovisi o tjelesnom, moralnom i intelektualnom zdravlju kolonista. A Ruppin misli, da se dozvoli naseljavanje jedino grupama izvježbanih i produktivnih elemenata, da se isključe svi udobni, pohlepni, nemoralni i opasno bolesni ljudi. Po njegovom mjerilu trebalo bi, da se useli u Palestinu 50% seoskog pučanstva, 30% tehničara, obrtnika i za-

natlija, 10% industrijalnog osoblja i 10% trgovaca i pripadnika slobodnih poziva. I Herzl bi se s time složio, samo što bi on bio tolerantniji prema industrijskom, trgovačkom i intelektualnom osoblju; tako on zahtjeva, da se egoistički, neproduktivni elementi najprije očiste u Sredozemskom moru, da se starcima sagrađe u Palestini lijepi domovi i vrtovi, da se napokon i onima, koji su u galutu kažnjeni, dopusti useljivanje, jer Palestina mora biti zemlja slobode, rada i ljubavi.

Konačno su temeljni principi palestinske kolonizacije: 1. da posjed mora biti u rukama čitavog naroda, da nad zemljom privatnog vlasništva nema, da je živu socijalizam temelj pravednog društva; dakle monopola nad zemljom nema, time su isključeni špekulacija, hipotekarska politika i umjetno dizanje cijena zemljištu; nestaje (tipa kapitalističkog poslodavca i proletarskog radnika; ne postoji pravo nasljedstva zemlje, naprotiv imaju pravo nasljednog zakupa samo krvni srodnici onoga, koji je zemlju obrađivao; tako je razvoj stabilan, a vrijednost zemljišta raste uslijed potrošene radne snage na njoj; — 2. da je rad mjerilo vrijednosti jednoga čovjeka; posao se svakako individualno bira, ali on mora biti svrhovito svrstan u organizam narodne zajednice; — 3. da uprava u zadrugama i selima mora biti po mogućnosti posve autonomna.

Polazeći sa ovoga stanovišta, mora se cionistička kolonizacija nove Palestine postaviti na temelj, koji je po današnjem stanju ljudske kulture najsvršenija forma socijalne pravednosti, ali će ujedno morati istonjski nastaviti duh velikih agrarnih i socijalnih zakona starog Izraela.

Altis.

Izvještaj o Konferenciji židovskih omladinskih društava.

U nedjelju, dne 10. augusta o. g., sastali su se u Brodu n. S. delegati svih židovsko-narodnih omladinskih društava u kraljevstvu, da vijećaju o osnutku Saveza židovskih omladinskih udruženja, o svojim potrebama i o radnom programu za narednu godinu.

Već dugo prije zakazanog sata opažalo se živahno kretanje pred zbornicom, gdje se održala konferencija delegata, koji su u grupama živo raspravljali o pojedinim pitanjima omladinskoga kongresa. Opažalo se, da se židovska mladež kroz dugi niz godina nije sastala, da jedni imaju drugim toliko kazati, te se pobojaše, da ne će na sve to moći dospjeti u tijesnom okviru određena programa. Sjećamo se sličnih priredaba akademskih društava »Bar Giore« i »Judeje« i kad gledamo ovaj znatno prošireni krug omladinaca, tad najbolje vidimo, kako smo snažno napredovali, kako je narodna ideja zahvatila dubok korijen u židovskoj omladini. I dok su se prijašnja vijećanja ograničila tek na akademičare i abiturijente, mogli smo ovaj put vidjeti na konferenciji zastupnike cjelokupne židovske omladine, sakupljene u želji, da stvore zdravu podlogu zajedničkom uspješnom radu oko osvješćivanja mladeži produbljivanjem židovske misli.

Nakon predaje vjerodajnica, u 9 sati prije podne, započela je konferencija pjevanjem Hatikve. Dr. Oskar Spiegler, predsjednik mjesne cionističke organizacije i bogoštovne općine u Brodu n. S., pozdravlja srdačnim riječima učesnike konferencije. Ističe, da su se prije deset godina u Brodu sastali cionistički delegati radi ostvarenja Saveza cionista i da je onda općina smatrala svojom dužnošću, da pozdravi konferenciju, dok danas, gdje je općina u rukama cionista, ne ispunjava predstojećih te općine tek svoju dužnost, već udovoljava time toploj i vrućoj želji svojih općinara i ako to sad čini kao predstoj-

nik bogoštovne općine, nada se, da će drugu takovu priredbu pozdraviti u ime židovske narodne općine. Mjesna cionistička organizacija smatra se počašćenom dolaskom židovske omladine, koja zaslužuje ne samo ljubav našu, već i naše poštovanje. Uvjeran je, da će rad ove konferencije biti plodonosan, da ćemo se svi naći u radu oko proširenja cionizma, jer je to okvir, u kojem se mora da nadje cijeli židovski narod, jer nam je svima zajednički cilj, a tek je možda put različit. Obećaje svaku potporu židovskoj omladini, s kojom ćemo zajedno pomladiti pokret. (Živahno odobravanje.)

Rikard Schwarz (Judeja) pozdravlja konferenciju u ime sazivača. Počinje jevrejski, te nastavlja srpsko-hrvatski. Prvi put sastaje se cjelokupna židovska omladina Jugoslavije na zajedničkom zboru, jer se razvila do stupnja gdje se programi moraju ostvariti činom. Sastaje se u spoznaji, da samo organizacija pruža jamstvo, da se visoki ciljevi dostignu. Žali, što zbog današnjih prilika nije bilo moguće održati naumljeni omladinski slet u Sarajevu i time pokazati, što omladina danas zna i može. Ističe nadalje, da samo čovjek, koji je u mladosti uživao odgoj, koji odgovara njegovim osebnostima, može da razvije kao zreo muž svu svoju snagu. Židovska omladina, koja u sebi nosi latentnu snagu jedne etike, što prelazi tradicijom od oca na sina, mora da odgojem usavrši svoju etsku kulturu. Omladina, koja sama sebe najbolje pozna, sama će ravnati svojim odgojem. Odraditi mjerilnice tomu odgoju, ostvariti praktički svoja nastojanja, to je svrha konferencije.

Sjeća se nadalje preminulih i palih omladinaca, kojih će se omladina trajno spominjati. (Svi ustaju i kliču: »Slava im!«)

Pozdravlja grad Brod, bogoštovnu općinu, cionističku mjesnu organizaciju, poslanike Saveza cionista Jugoslavije i židovske štampe, delegate i mnogobrojne goste. Nada se povoljnim plodovima zborovanja i završuje sa: »Baruch habaim!«

Iza toga predlaže L. Perić, da se per acclamationem izabere ovaj biro: predsjednik F. Lederer, Osijek, potpredsjednici Rikard Schwarz, Zagreb, Samuilo de Majo, Beograd, bilježnici: Mirjam Weiller, Zagreb, Moric Finzi, Bijeljina i Vilo Schwarz, Zagreb. Predlog se jednoglasno prima. U ime izabranog odbora zahvaljuje predsjednik na povjerenju, te u kratkim crtama razlaže svrhu sastanka.

U ime Saveza cionista Jugoslavije pozdravlja toplim riječima konferenciju g. Alfred Singer. U kratkim potezima govori o zadaći omladine. Neka omladina bude bezuvjetna u ideji, neka se ne gubi u partizanstvu i neka bude radikalna. Upozorava, da mladaštvo ne poznaje fiksirane granice, jer je čovjek po duši i srcu svome mlad, a ne po godinama. Omladina mora da vjeruje u sebe, pa će dubokom vjerom zagrijavati i druge. Za ispunjenje velikih ovih zadataka omladini je potrebna autodisciplina. Neka omladina ponese s ovih vijećanja novih pobuda i poriva, neka ne ostaje samo kod riječi. U ime Saveza obećaje materijalnu i moralnu pomoć omladini u neznu radu. (Burno odobravanje.)

Samuilo de Majo (Beograd) pozdravlja konferenciju u ime beogradskih omladinskih društava te ističe, da se veseli stvaranju saveza, koji će omogućiti zajednički rad svih omladinskih društava. I prije tražila su židovska omladinska društva iz Srbije vezu s braćom iz Hrvatske, Slavonije i Bosne, premda je to uslijed političkih prilika teško bilo, pa se veseli, da je nadošao čas, kad se ostvaruje stara želja mladih Jevreja. U spoznaji, da se svaki cilj udruženim snagama bolje postizava, polaže velike nade u omladinski savez, koji će se danas stvoriti i koji je najljepša manifestacija sloge i jedinstva jevrejske omladine cijeloga kraljevstva.

Inž. Oskar Grof (Bos. Brod) pozdravlja kao senor »Bar Giore« zbor omladinaca. Veseli se, da može konstatovati te je današnja generacija po svom nastojanju dostojna starije garde naših akademskih društava. Smjer rada ostao je onaj isti, koji je pokazao Herzl. Mijenja se tek oblik i tempo. Žali, da se nije ostvarila prva misao priredivačkih društava, te se održao slet u Sarajevu. Ova konferencija, koja je ujedinila elitu naše omladine, stvorit će bez velikih manifestacije važne zaključke.

b) osnovati posebne urede u Palestini, koji će na temelju autoritativnih prijedloga stalno se baviti istraživanjima i izradivanjem osnova. (Izdaci 20.000 Lst., 3.200.000 K);

c) stvoriti uređaje za primanje emigranta t. j. izraditi će osnove za podizanje pučkih kuhinja, bolnica, privremenih radničkih stanova. (Izdaci 20.000 Lst., 3.200.000 K);

d) sistematski organizirati i povećati naš znanstveno izobraženi stručni personal u Palestini, da bi smjesta mogli započeti s pripravnim radnjama za poljoprivrednu kolonizaciju. Ovamo još spada:

a) izradivanje topografskih i agromorskih pregleda s naznakom zemljišta, koje se ima kolonizirati i na koji način;

b) podupiranje poljoprivrednih pokušaja podignućem škole za sadenje i to žitarica i povrća, poljoprivredno-kemijskog laboratorija i zoološko-tehničkog instituta;

c) osnovati putujuću poljoprivrednu školu za poboljšanje i raširivanje gospodarskog znanja;

d) izobrazba instruktora za neizvježbane radnike;

e) podupiranje kooperativnih radničkih udruženja;

f) osnivanje malih farma za sadenje povrća i peradarstvo, na kojima će raditi djevojke. (Za potrebe e—e predviđeno je 100.000 Lst., 16.000.000 K).

Odjel za kolonizaciju bavit će se popravkom šteta, koje je rat prouzročio. (Izdaci 8000 Lst., 1.280.000 K).

Za troškove uprave u Palestini t. j. za palestinska komisija i palestinski ured predviđeno je 38.400 Lst., 6.144.000 K).

Prvi put vidimo u budžetu izdatke za medicinsku ekspediciju (84.000 Lst., 13.440.000 K), koje je dosad namirila cionistička organizacija u Americi.

Prije rata već nije bilo dovoljno izobraženog sanitetskog osoblja u Palestini. Pučanstvo trpilo je na nestašici medikamenta Amerikanska medicinska komisija pružala je veliku pomoć pučanstvu. Prije svega poradila je oko uništenja moskita, koji su nosioci malarije, zatim se pobrinula za povećanje broja njegovateljica, patološke i bakteriološke je radnje obavila, osnovala besplatna ambulatorija i bolnice.

Znamo, da se iznosom od 13.440.000 K ne može potpunoma udovoljiti svim zahtjevima i da će se vremenom u tu svrhu morati znatno više tražiti.

3. odjel za financije izraditi će financijske osnove, koje su u savezu s kolonizacijom u Palestini. Ovaj odjel bavit će se i prenosom židovskog kapitala iz galuta u Palestinu, a naročito s budućim djelovanjem židovske kolonijalne banke, Anglo-Palestina-Company, podizanjem novih banaka i uređenjem podružnica, davanjem kredita za gradske i seoske naseobine itd.

4. odjel za trgovinu i industriju bavit će se uređenjem posebnih ureda za trgovinu i industriju, davati će svakome upute i savjete. (Izdaci 10.000 Lst., 1.600.000 K).

5. odjel za gospodarska i ustavna pitanja skuplja i proučava materijal, koji se odnosi na pregovore s mandatarnom silom u Palestini, sa stajališta osiguranja potpune slobode za naš gospodarski i narodni razvoj. Proučit će sva pitanja buduće naše gospodar. politike u Pa-

lestini i savjetovati vrhovnu upravu. Ispitivat će reforme, koje su provedene u drugim zemljama na ekonomskom području, važnost ovih reforma za ekonomski razvoj zemalja, koje su prije rata pripadale Turskoj, a naročito za Palestinu. Bavit će se ekonomskim pitanjima, koja se odnose na odcijepljenje Palestine od Turske, nadalje ustavnim pitanjima, posebnim problemom. Odjel stoji u uskom kontaktu s drom. Ruppinom. (Izdaci 13.863 Lst., 2.218.080 K)

Upravitelji pojedinih departementa čine komitej, koji se najmanje jedan put u tjednu sastaje na vijećanje i zaključivanje u svim važnim pitanjima. Osim toga vijećaju upravitelji departementa barem jedan put u tjednu o svim detaljnim pitanjima sa svojim suradnicima.

Palestinski departement radi ujedno u sporazumu s »komitejom za ekonomski razvoj Palestine«, kojemu je predsjednik Herbert Samuel. Pojedinačna pitanja raspravljaju se u posebnim komisijama.

Interpelacija o držanju franceske vlade prama cionizmu. Paris. U franceskoj komori kritizirao je poslanik de Monzie franceske odnose k Vatikanu i držanje ministarstva vanjskih djela prama cionizmu. Obratio se na ministra upitom:

Držite li valjanom politikom, da ignorirate cionizam, kako ste Vi to učinili, i da zadovoljavate sa predgovorom Sokolovljevom djelu (»Povijest cionizma« op. ur.) i da slijediti stopama gosp. Balfoura ili drugih podupiratelja jedne židovske države? Vi znadete, da se narodi, a napose novi narodi, koji sada postaju, ne zadovoljavaju manifestacijama i osjećajima. Držite li, da će elita Židova, kad bude opet zadobila zemlju njihove težnje, krznati između elokventnog predgovora, što ste ga napisali Sokolovljevoj knjizi, i praktične i djelotvorne pomoći, što su je pružali američki cionisti u suglasju sa vrhovnim sucem Brandeisom i predsjednikom Wilsonom podignuću židovske države ili židovske domaje? Cionisti će reći: Franceska je govorila, ali nije riječi obratila u djelo.

Vi imate doduše zastupnika u komisiji, koja ima mandat da organizuje židovsku domaju u Palestini. Ali tko je ovaj zastupnik? Jedan poštovanja vrijedan, ali neznan gospodin, jedan naturalizovani Bugar, vrlo dobar muž, koji će ali prama znamenitim ličnostima, koje zastupaju Englesku i Ameriku, proizvesti dojam, da Franceska želi samo odbitecima platiti dugove srca, na priznanje kojih se obvezala.

Iz Palestine.

Nagli odlazak Louisa Brandeisa u Evrpu. »Jüdische Pressezentrale Zürich« javlja: Vrhovni sudac Brandeis, de Haas, prof. Zimern i Rosoff ostavili su neočekivano Jerusolim i sa drom. Friedenwaldom te Robertom Soldom zaputili u Evropu, da sudjeluju u sjednici Velikog akcijskog komitea, kojemu će predložiti točno izvješće o palestinskim prilikama.

U »Hadshot Haarec« objelodanjuje dr. Friedenwald oprosni pozdrav, u kojem između ostaloga piše: »Ostavljamo Vas prije no smo mogli predvidjeti, jer smo odlučili, da pratimo gosp. Brandeisa u Evropu. Sjegurni smo, da će naše sudjelo-

vanje u sjednici Velikog akcijskog komiteja imati veliku vrijednost za naš pokret. Mi ćemo ondje iznijeti po nama sakupljena iskustva u Palestini, koja će biti od velike koristi za zaključke, koji će se imati stvoriti, te za razvoj i djelovanje »Vaad Haacirim«-a.

Vijesti iz Palestine. Odsele će u palestinske luke redovito doći brodovi jednog engleskog parobrodarskog društva, talijanski brodovi, koji su prije bili vlasništvo austrijskog Lloyd, brodovi narodno-grčke i egipatske linije. Daskora će i »Messageries maritimes« urediti parobrodarski promet sa palestinskim i syrskim lukama

— Realka u Haifi podjedno napreduje. Sada broji do 300 djaka. Škola je za sada smještena u lošim prostorijama, budući da se za nju odredjena zgrada još upotrebljava za druge svrhe.

— Apel na papu. Aškenaski jevrejski egunclji upravio je u ime jerusolimskih Jevreja po latinskom patriarki u Jerusolimu monsignoru Filippo Camasso papi jednu poslanicu sa molbom, da upotrijebi svoj upliv kod katoličkih naroda u Poljskoj i Litvi, da učine kraj masakru Jevreja.

— Drugi jevrejski dnevnik. Daskora početak će u Jerusolimu izlaziti novi jevrejski dnevnik pod imenom »Duar hajom« (Dnevna pošta).

— Banke gotovo svižu na Levanti interesovanih zemalja obraćaju sada svoju pozornost na Palestinu. Kraj već odsele postojalih banaka, rade sada još Anglo-Egyptian i Banca di Roma sa podružnicama u Jaffi i Haifi. Uz Credit Lyonnais, koji već odavno postoji u Palestini, prenijet će još jedna franceska banka svoje poslovanje u Palestinu. I jedna grčka banka priprema uređenje svoje podružnice u Jerusolimu. Tvrtka Boulton et Co. otvara svoju ekspozituru u Haifi.

Jevreji kod g. vojvode Bojovića.

Jedan zamašan korak unapred ka pravilnom shvatanju svoga položaja u državi učinili su danas naši sugrađani, Jevreji iz Novoga Sada. Mi ga sa radošću pozdravljamo i nadamo se, da će on ubrzo uroditi dobrim posledicama u pogledu vaspostavljanja zdravih i prijateljskih odnosa između ovdašnjih Jevreja i Srba, koje će prijateljstvo biti jedna zaloga više ojačanja i razvicia naše države.

U ponedjeljak u 10½ sati prije podne naš je omiljeni g. vojvoda Bojović izvolio primiti jednu deputaciju Jevreja, grupisanih oko »Jevrejskog Narodnog Saveza«, koja ga je pozdravila sledećim govorom:

Gospodine Vojvodo! Kao predstavnicima jedne grupe Jevreja iz Novog Sada, pala nam je u deo čast, da Vas, gospodine Vojvodo, pozdravimo kao komandanta kraljevske vojske u našoj pokrajini. Uzimamo slobodu, da ovom prilikom izjavimo, da smo stajali, a i sada čvrsto stojimo na jevrejsko-nacionalnome stanovištu, težeći uvek, da budemo samo ono, što u stvari jesmo, to jest — Jevreji. Ali prilike novoga političkog stanja, koje je obuhvatilo i našu varoš, pobudjuju u nama osećaje, da svečano izjavimo, da ćemo vazda biti dobri građani, vršeći savesno sve dužnosti, koje nam kao takvima pripadaju. Tu

dužnost nalažu nam ne samo naša čast, već i načela naše svete »tore« i vere. Istovremeno želimo, da se kraljevskoj vojsci zahvalimo na zaštiti i pravičnosti, koje smo od dana njenog ulaska u našu vairoš do danas uživali. Uvereni smo, da će nam i od sada biti dodijeljena sva čovječanska prava, koja su bila ideja vodilja novoslobođenom čovečanstvu u njegovom pobjedonosnom hodu ka napretku, pravdi i slobodi.

G. vojvoda Bojović odgovorio je sledećim rečima:

»Zahvaljujem Vam na pozdravu i na datim izjavama. Sa svoje strane mogu Vas uveriti, da se Srbija uvek borila za plemenita načela ravnopravnosti i slobode za sve svoje građane. Za dokaz mojim rečima neka posluže vaši sunarodnici iz Srbije, koje mi Srbi volemo kao našu braću. Prema tome ne samo vi, Jevreji, već i Nemci i Magjari i sve ostale narodnosti uživajuće u domovini Srba, Hrvata i Slovenaca sva građanska prava. Sa radošću primam k znanju, da ste samo Jevreji i mi ništa drugo ne želimo, do da to i ostanete. Vama će kao i svima građanima u zemlji biti potpuno osigurana lična i imovna bezbednost. Vama će vera biti poštovana. Meni je milo, da Vas na osnovu Vaših reči, u koje ja verujem, mogu pozdraviti kao dobre građane.»

Reči g. vojvode učinile su naidublji utisak na prisutne članove delegacije, što se moglo zapaziti i po njihovom držanju i po toplom tonu razgovora, koji je zatim nastao između g. vojvode i delegata. G. Vojvoda Bojović je iskrenost svojih reči posvedočio i obećanjem, da će poraditi na tome, da se u što je mogućem kraćem roku preda ovdašnjoj jevrejskoj opštini zgrada jevrejske škole, koja je danas posednuta od vojske, kako bi se u njoj mogao nastaviti rad na vaspitavanju jevrejske dece.

Deputacija, koju je predvodio g. Leopold Mandel, trgovac, sačinjavala su još i sledeća gospoda: Herman Rozenbaum, zastupnik osiguravajućeg društva, Beno Hirsenhauzer, štampar, Eduard Kraus, trgovac, Aleksandar Lederer, trgovac, Matija Levi, trgovac i Anri Bandajs, industrijalac.

G. vojvodi je deputaciju predstavio g. dr. David Albala, član kralj. srpsko-hrvatsko-slovenačke Delegacije na konferenciji mira. Gosp. Nisim Almozlino, apotekar i poznati politički radnik iz Beograda, bio je takodjer prisutan prijemu deputacije, koja se sa g. vojvodom oprostila očarana njegovim demokratskim držanjem i njegovim značajnim izjavama.

Iz Jugoslavije.

MJESNIM CIJONISTIČKIM ORGANIZACIJAMA I POVJERENICIMA Ž. N. F. Pozivamo Vas, da u koliko još nije ste — u najkraćem roku provedete akciju popisa narodnih Jevreja i pristupnice prirošljete. Radni odbor.

Predavanje dra. Albale u Novom Sadu. Dne 3. augusta držao je g. dr. David Albala u velikoj dvorani židovskog narodnog Saveza u Novome Sadu pred velikom publikom gotovo dvosatni govor. Dojam je ovog govora neopisiv, oduševljenje postiglo je vrhunac, kad je jedan sumišljenik razvio cionističku zastavu. Još danas stoji sve pod dojmom ovoga govora, pa je savez

zaključio, da izdaje govor dra. Albale kao agitacionu brošuru. I g. Nisim Almozlino našao je svojim lijepim predavanjem opće odobravanje. Nezaboravni ti časovi bit će zamašan početak na ustrajan rad.

Osnutak mjesne cionističke organizacije u Hoku. Narodno osvješćivanje, koje je zahvatilo cijelo židovstvo, dugo nije mogla da prodre u naše malo mjesto. Općina i rabin poduzeli su sve, da osujete svaki rad. Ipak uspjelo je sad mladima, da sazovu skupštinu, koja je bila dobro posjećena. G. Galandauer je nakon srdačnog pozdrava razložio bće cionizma, te pozvao prisutne, da pristupe cionističkoj organizaciji. Iza toga pristupilo se konstituiranje mjesne organizacije, te su izabrani predsjednikom Emanuel Lang, potpredsjednikom Viktor Galandauer, tajnikom Adolf Stern, blagajnikom Ad Stättler; odbornicima: Hugo Lang, H. Händler i Daniel Fried. Pjvanjem »Hatikve« završena je skupština.

Dne 12. aba priredila je cionistička omladina prvi svoj izlet, koji je vanredno uspio. Bilo je mnogo gostiju, pa je veselje uz pjvanje i sviranje židovskih pjesama potrajalo do kasno u noć. Za narodni fond sakupljeno je 105 kruna.

Proslava Nordauovog rođendana u Bijeljini. Dne 2. Ava c. g. priredila je omladina u slavu 70-godišnjeg rođendana našeg starine Nordaua jedan prigodni sastanak, na kojem je M. Salom govorio o životu našeg velikana, njegovom radu na polju književnosti i cionizma. Iza toga je omladina uz pratnju tamburaške sekcije mjesne organizacije cionista otpjevala nekoliko hebrejskih pjesama, a poslije je slijedila igranka, koja je u dobrom raspoloženju trajala do kasno u noć. Tom je prilikom sakupila omladina između sebe 435 kruna za nacionalni fond.

Novi knjiga o omladinskom pokretu. Netom je izašla brošura »Omladinski pokret« sa člancima dra. I. Altarea, radnim programom novo osnovanoga Saveza židovskih omladinskih udruženja kraljevstva SHS i popratnim slovom izdavača židovskog akad. narod. društva »Judeje«. Ta se brošura naručuje kod tajništva rečenoga saveza, Zagreb, Ilica 31, a cijena je pojedinoj brošuri K 2.50. Bezuvjetno je potrebno, da svaki omladinac pročita tu brošuru, koja je zasada jedino štivo na našem jeziku o tom velevažnom pokretu, koji je zahvatio židovsku omladinu čitavoga svijeta.

»Židovskoj dačkoj menzi« pristupiše kaci/zakladatelji s K 2000.—: J. Pesach, Tuzla. — Kao utemeljitelji s K 1000.—: M. Fischla sinovi, Tuzla. — Kao godišnji podupiratelji s K 300.—: O. Jellinek, Zagreb. — s K 500.—: žid. bogoštovna općina, Osijek. — s K 120.—: izr. bog. općina, Sisak; — s K 100.— J. Kohn, Sikirevci, izr. bogošt. općina, Varaždin, dr. Lj. Schwarz, Zagreb; E. Augenfild, Vinkovci; H. Samlalić, Zemun. — s K 60.—: L. Baum, Osijek; s K 52.—: J. Maestro, Visoko; — s K 50.—: H. Weisler, S. Zaloseer, Tuzla. E. Kabiljo, Visoko. I. N., Sarajevo. J. Spitzer, M. Bauer, L. Klein, Zagreb. V. Rubin, Čakovac. H. Steiner, A. Rosenfeld, Šid. — s K 30.—: dr. I. Hermann, A. Drucker, Lipik. K. Weber, J. Singer, E. Drucker, E. F. Zagreb. »Agudat-Cijon«, J. L. Deutsch, R.

Appler, S. Weinrebe, A. Scheyer, Ludbreg. H. Hermann, Schwarzberg, Hirtweil, Finzi; dr. Steindler, Goldstein, Fürth. Engländer, Tuzla. G. Seidemann, S. Mevorach, Prijedor. H. Hasson, Sanski Most. Pollak, Varaždin.

Darovatelji: A. Papo K20.—, J. Maestro K 10.—, J. Danon K 20.—, M. Danon K 10.—, A. Kabiljo K 3.—, A. Perera K 4.—, L. Scheiber K 20.—, Z. Daner K 20.—, S. Romano K 10.—, S. Maestro K 4.—, Visoko; H. Hirschsohn K 20.—, S. Weiss K 20.—, Ludbreg; A. Engel K 20.—, N. N. K 10.—, Tuzla; A. Szemnitz K 20.—, Zemun; M. Taussig K 20.— R. Herlinger K 10.—, B. Szilagy K 10.—, dr. B. Hiršl K 20.—, M. Kramer K 20.—, H. Weinberger K 10.—, J. Kreutzer K 20.—, O. Prister K 10.—, S. Mašansker K 10.—, supruzi dr. Friedrich prigodom svog sretnog pira K 200.—, Zagreb; sakupljeno po g. Franku u Vukovaru K 180.—.

PROSLAVE U SPOMEN HERZLA.

Požega. U dvorani bogoštovne općine održao je abiturijent Ž. Margel predavanje o životu i djelovanju Herzla, te o njegovom značenju po židovstvu. Lijepim svojim razlaganjem eduševio je predavač mnogobrojno prisutno općinstvo, koje mu je burno povladivalo. Sakupljeno je oko 700 K za Herzlovu šumu.

Zemun. Dne 18. jula bila je u sinagogi svečana služba božja u spomen dra. Herzla. Nadrabin dr. H. Urbach govorio je spomen slovo, koje je na brojno općinstvo učinilo dubok dojam. Dne 17. jula priredila je mjesna cionistička organizacija u svojim prostorijama Herzl slavu. U lijepom oduljem govoru oertao je dr. Urbach život i djelovanje Herzla, njegove neprolazne zasluge za regeneraciju židovskoga naroda. A. Singer čitao je novelu od dra. Schönha »I nije tek priča...«, gdje se u autora oživljuje reminiscenca na prvu pojavu Herzla. Dr. Stanić govorio je o »Herzlovom Judenstaatu i budućoj židovskoj državi«. Konačno je prof. Kohn govorio o osobnim uspomnama na Theodora Herzla. Svečanost završila je sviranjem »Hatikve« i »Herzlovom koračnicom«, koju je tamburaško omladinsko društvo pod ravnanjem Tagleichta izvelo.

Sisak. Dne 20. jula priredilo je ovdašnje židovsko omladinsko društvo »Makabe« Herzlovu proslavu. M. Ascher pozdravio je u ime društva prisutne i razložio svrhu sastanka, a zatim je O. Jungwirth u oduljem predavanju iznio pred slušatelje savršenim i formalno dotjeranim razlaganjem potpunu sliku neumrloga vode. Općinstvo je burnim aplauzom nagradilo govornika, a za Herzlovu šumu sakupljena je oveća svota. Pjvanjem »Hatikve« završena je ova lijepa slava.

Brod na Savi. Na Herzlov smrti dan bila je u brodskoj sinagogi žalobna služba božja, kojoj je pribivalo cjelokupno građanstvo. G. rabin Saul Stern držao je spomen slovo, te je lijepim svojim razlaganjem učinio dubok dojam na slušatelje, dok je kantor Hendel ukraasio službu božju lijepim svojim baritonom. Za Herzlovu šumu sakupljeno je K 1777.

I Nordauov rođendan proslavljen je na dostojan način te su tom zgodom sakupile gospode Švrljuga i Fuchs 1408 K za Nordau-grad.

Osijek: Poslao Mirko Kraus, Leo Sonnenschein 67.50, Milan Spitzer 65.50 133.—
Zagreb: Branko Rothmüller 75.—
334.—

Kolonija Členov.

Zagreb: prof. A. Szemnitz umjesto čestitke Belli i Žigi Neumann 5.—
Mostar: Mirjam Koen izg. oklada 10.—
Rijeka: N. N. 12.—
27.—

Obnova Palestine.

Visoko: Poslao David D. Maestro, Zadić Danon 50.—, L. Schreiber 40.—, J. Maestro 25.— po 20.— Danon, M. Danon, J. Maestro, J. Montilja, E. Kabiljo, A. Papo; po 10.— J. Danon, M. Danon, David i Aron Maestro, Kabiljo, Levi, S. Papo, Sumbol Papo, Moise i H. Perera, Sara i Isak Romano, Isak, Flora i Josip Maestro, S. Finzi, Jak. i H. Alkalay, J. Levi, R. Trinki, F. F. Montilja, po 6.— P. Romano, po 5.— R. Trinki, Danon, Jos. Danon, Kabiljo, po 4.— Levi, Papo, Romano Maestro Danon po 3.— Sal. Danon, po 2.— N. N., Z. Levi, B. Abinun Jak. Danon za ples u vlaku 16.—, Židovsko društvo 198.— 714.—
Sarajevo: Leon Ozmo 11.—
Mitrovica: Sig. Gross 25.—, Emilija Fuchs 20.— 45.—
Bijeljina: Leo Nussbaum i Jak. Danon 20.—, Regina Semo 30.— 50.—
Daruvar: Sakupila Olga Davidović po 10.— V. Weiss, Olga Davidović, R. Goldstein, E. Schwarz, E. Weiss, J. Zierer po 4.— J. Kohn svega 64.— Eliska Schwarzenberg-dobitak za pev. Hatikve 65.— 129.—
Krašić: Na zarukama Darinke Kron-Spitzer sak. 140.—
Slatina: Fani Schmutzer 100.—
Osijek: Mira Müller sak. na zarukama Müller-Singer 157.—, Ruža Wachslar 50.— 207.—
Kom. Moravice: Slavko Klein, izg. oklada 12.—, Moravačka partija 22.— 34.—
Ludbreg: Rudolf Appler za uzvrat gđici Z. 12.—

Zagreb: Obitelj Ern. Kardoš umj. čestitke Belli Schwarz. 20.—
1462.—

Pregled.

Unišlo je dakle iz Hrvatske, Slavonije i Dalmacije K 12.211.—
Iz Bosne i Hercegovine K 8.530.—
Ukupno K 20.741.—

Unišlo je dakle od 1. januara 1919. do 13. kolovoza 1919. sveukupno K 277.024.86.

Tvrtka Rendeli i drug u Zagrebu, šalje nam noticu u broju 24. i 25. »Židova« u vijesniku Povjereništva Z. N. F. pod rubrikom Nahla-Zagreb. da je tvrtka »Mercur« darovala iznos od 655 K 76 fil. primljen od t. t. Rendeli i drug sa dodatkom »kojom je svotom ista htjela nedolično honorirati učinjenu joj uslugu«, ovaj

I s p r a v a k :

Nije istina, da je firma Mercur učinila našoj tvrtci kakovu uslugu, prema tomu nije istina, da smo joj mi htjeli tu tobožnju uslugu honorirati.

Istina je nasuprot, da nam je bez ikakove naše ingerencije i kako nam je sama tvrtka priopćila na molbu jedne bečke firme pred kratko vrijeme donijela jednu pošiljku. Kad je u ime vozarine i carine iskala 4400 K, a mi medjutu saznali, da ta vozarina i carina iznosi samo 655 K 76 fil., poslali smo taj iznos, ne da honoriramo tobožnju uslugu, nego da sa svoje strane podmirimo, što se imalo de facto platiti u ime vozarine i carine.

Nije dakle istina, da smo mi ma šta nedolično honorirali.

MIRA MAUTNER 143
DRAGUTIN GOLDBERGER
zaručeni u mjesecu kolovozu
Požega Daruvar

BELLA NEUMANN
ŽIGA NEUMANN
vjenčani. 142
U Zagrebu, dne 10. kolovoza 1919.

Br. 547-19.
Sb-7.
Naiječaj
Izr. božoštovna općina u Zagrebu treba za ovogodišnje velike blagdane
predmolitelja i bal tokena.
Ponude sa naznakom nagrade neka se šalju ovoj općini do konca ovoga mjeseca.
Putni troškovi plaćaju se samo pozvanima.
Zagreb, 20. kolovoza 1919.
Predsjedništvo.

NA VELIKO NA VELIKO
MANUFAKTURNE ROBE
NUDJA UZ JEFTINE
CIJENE TVRTKA
I. DRAGONER,
ZAGREB, ILICA 21. (dvorište)

Umjetničko nakladni zavod

Vlastita konfekcija papira i tvornica listovnih omota

Cijenici hvalava!

Veletrgovina papira, pisaceg pribora i razglednica

Zagreb, Merkur, Ilica 31

Bzozavi: Papmerkur. Telefon 17-95

Banka za trgovinu obrt i industriju

dioničarsko društvo

Jelačićev trg 4. - **ZAGREB** - Jelačićev trg 4

Podružnice: Koprivnica, Ruma.

Dionička glavnica K 5,000.000 — Pričuva K 2,000.000 —

PRIMA
štedne uloške na knjižice i u tekućem računu do daljnega sa
4% čistih
KUPUJE I PRODAJE
vrijednosne papire, srečke svake vrsti, devize, strani zlatni i srebrni novac.

PROVADJA BURZOVNE NALOGE. FINANSIRA
industrijalna i trg. poduzeća.

ESKONTIRA
mjenice, doznačnice, čekove, odreske i žriježane vrijednosne papire, daje predujmove na vrijednosne papire, kao dionice, rente, srečke i t. d. nadalje na otvorene knjižne tražbine uz povoljne uvjete,
Prodaje promese za sva vučenja, izdaje kreditna pisma i čekove na sva tu- i inozemna mjesta, osigurava srečke proti gubitku na tečaju.